

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра психології і туризму



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної роботи

Мирослав СОЛОВЕЙ

«23» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристичні ринки світу

галузь знань
спеціальність
рівень вищої освіти
освітня програма
статус дисципліни

24 Сфера обслуговування
242 Туризм і рекреація
другий (магістерський)
Туризмознавство
вибіркова

Форма здобуття освіти	денна/заочна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	I
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

КИЇВ – 2023

Розробник: кандидат географічних наук, доцент, декан факультету туризму, бізнесу і психології Київського національного лінгвістичного університету Кучерява Г.О.

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри психології і туризму

«08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри



Олександр БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології

«23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету



Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Туристичні ринки світу» є формування у здобувачів вищої освіти уявлень про сучасний стан світового ринку туристичних послуг, геопросторові аспекти розвитку міжнародного туризму, специфіку формування та механізми функціонування територіальних ринків туристичних послуг різних ієрархічних рівнів.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) -

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 10 год.;

практичні заняття – 10 год

самостійна робота – 70 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Передумовою до вивчення дисципліни «Туристичні ринки світу» є набуті знання та практичні вміння і навички з дисциплін «Туристичні регіони світу», «Географія туризму», «Туристичне країнознавство».

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. Знати основні поняття та категорії туризму, поділ світу на туристичні регіони, фактори, що впливають на формування туристичного попиту та пропозицій, особливості розвитку міжнародного туризму, країни-лідери в туризмі;

3.2. Вміти оперувати понятійно-категоріальним апаратом, збирати на аналізувати статистичні дані, будувати графіки, діаграми, аналізувати їх та робити висновки;

3.3. Володіти елементарними навичками роботи з літературними джерелами, матеріалами періодичних видань, іншими джерелами даних.

4. Анотація навчальної дисципліни «Туристичні ринки світу»

Метою вивчення навчальної дисципліни «Туристичні ринки світу» є формування у здобувачів вищої освіти уявлень про сучасний стан світового ринку туристичних послуг, геопросторові аспекти розвитку міжнародного туризму, специфіку формування та механізми функціонування територіальних ринків туристичних послуг різних ієрархічних рівнів.

Об'єктом вивчення є туристичні ринки світу, а **предметом** – сутність, типологія, закономірності формування та функціонування туристичних ринків як складових світового туристичного процесу.

Завдання дисципліни: розкрити сутність поняття «туристичний ринок», висвітлити базові туристичні мотиви та цілі подорожей, охарактеризувати чинники, що впливають на формування туристичних ринків, проаналізувати показники статистичної оцінки міжнародного туризму, розкрити особливості формування та розподілу туристичних потоків за туристичними регіонами світу та окремими країнами.

Навчальна дисципліна «Туристичні ринки світу» для студентів спеціальності 242 Туризм і рекреація складається з одного змістового модуля, в якому розкриваються теоретичні питання та прикладні аспекти формування та функціонування туристичних ринків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати

- теоретико-методологічні основи вивчення туристичних ринків;
- тенденції розвитку міжнародного туризму в сучасних умовах, формування попиту та пропозицій на туристичному ринку;
- особливості статистичного аналізу ринків туристичних послуг;
- розподіл міжнародних туристичних потоків між країнами та туристичними регіонами, геопросторові особливості функціонування ринків туристичних послуг;

уміти

- оперувати основними поняттями та категоріями навчальної дисципліни, робити аргументовані висновки;
- характеризувати основні чинники формування та функціонування туристичних ринків;
- виконувати статистичний аналіз показників функціонування туристичних ринків.

Володіти елементарними навичками

- роботи з науковою літературою та матеріалами періодичних видань;
- збору та аналізу статистичних даних;
- аналізу електронних ресурсів, виділення релевантної інформації, презентації результатів дослідження.

5. Завданням вивчення навчальної дисципліни «Туристичні ринки світу» є теоретична та практична підготовка здобувачів з питань міжнародного туризму, а також формування таких загальних і фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації. СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК4. Здатність організувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК8. Здатність визначати місце України в загальноєвропейському і світовому туристичному просторі.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
	Знати:		
1.1.	теоретико-методологічні основи вивчення туристичних ринків;	пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладу;	усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота;
1.2.	тенденції розвитку міжнародного туризму в сучасних умовах, формування попиту та пропозицій на туристичному ринку;	пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий метод, метод проблемного викладу;	усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота;
1.3.	особливості статистичного аналізу ринків туристичних послуг;	метод проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький	виконання практичних робіт, аналітико-графічних завдань; письмова модульна контрольна робота;

1.4.	розподіл міжнародних туристичних потоків між країнами та туристичними регіонами, геопросторові особливості функціонування ринків туристичних послуг;	пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий метод, метод проблемного викладу;	виконання практичних робіт, аналітико-графічних завдань; підготовка презентацій, письмова модульна контрольна робота;
	Уміти:		
2.1.	оперувати основними поняттями та категоріями навчальної дисципліни, робити аргументовані висновки;	частково-пошуковий метод, метод проблемного викладу;	усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота;
2.2.	характеризувати основні чинники формування та функціонування туристичних ринків;	пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий метод, метод проблемного викладу;	усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота;
2.3.	виконувати статистичний аналіз показників функціонування туристичних ринків.	частково-пошуковий метод, метод проблемного викладу, дослідницький метод.	виконання практичних робіт, аналітико-графічних завдань; підготовка презентацій, письмова модульна контрольна робота;
	Комунікація:		
3.1.	володіти сучасними засобами комунікацій та інформації;	діалогово-комунікаційні методи	усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота;
3.2.	використовувати набуті знання для вирішення завдань професійної діяльності в туристичній сфері.	діалогово-комунікаційні методи, імітаційні активні методи (аналіз конкретних ситуацій).	усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота;
	Автономність і відповідальність:		
4.1.	здатність самостійно опрацьовувати інформацію, презентувати результати роботи, нести відповідальність за виконання завдань;	частково-пошуковий метод, дослідницький метод;	виконання практичних робіт, підготовка та захист презентацій;
4.2.	відстоювати погляди у розв'язанні професійних завдань.	діалогово-комунікаційний метод.	виконання практичних робіт, підготовка та захист презентацій.

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2.	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.	+			+	+			+			
РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проектувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.		+	+	+			+			+	
РН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.		+	+	+		+	+				+
РН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.			+	+		+	+		+		+

8. Система оцінювання результатів навчання студентів

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	50
		Разом	100

Рейтинг модуля обчислюється у такий спосіб.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та позааудиторна самостійна робота) здійснюється у національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на основні питання	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем. Демонстрація самостійного знаходження відповіді на проблемні запитання на основі використання лекційного матеріалу та додаткової літератури; вміння аналізувати, робити власні висновки; здатність встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.
		4	Відповідь правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна. На проблемні запитання здобувач знаходить відповідь за допомогою викладача, спираючись переважно на лекційний матеріал без застосування додаткової літератури.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, не аргументована. Здобувач, формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу, допускає помилки у визначенні понять та категорій, не здатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання.
		2	Відповідь неправильна. Здобувач демонструє нездатність розкрити питання семінару, допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.

2.	Доповнення, відповіді на проблемні питання тощо.	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність матеріалу, систематичну підготовку до занять на основі опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури.
		4	Висока активність, що свідчить про обізнаність матеріалу. Доповнення підтверджують систематичну підготовку здобувача, але виявляють його репродуктивні, а не узагальненні, власні судження тощо.
		3	Середня активність, що свідчить про недостатню обізнаність матеріалу. Здобувач дає відповіді на запитання поверхнево, допускає помилки у визначенні понять та категорій.
		2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом.
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, виконання аналітико-графічних завдань). Самостійна робота оцінюється за п'ятибальною системою.

*Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача
(письмові практичні роботи, підготовка презентацій)*

Критерії оцінки	Оцінка
Робота виконана правильно, творчо і самостійно, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, демонструє належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.	«добре»
Робота виконана, але містить помилки, демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.	«задовільно»
Виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.	«незадовільно»

Критерії оцінювання аналітичних розрахунково-графічних завдань

Критерії оцінки	Оцінка
Завдання виконано правильно, самостійно, творчо. Розрахунки вірні, для відображення результатів правильно обрані графічні інструменти. Здобувач демонструє вміння працювати зі статистичними даними, будувати графіки, гістограми, діаграми, правильно їх оформлювати та підписувати. Аналіз отриманих результатів ґрунтовний, висновки аргументовані.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, проте містить незначні помилки та неточності в оформленні результатів. Здобувач демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок роботи зі статистичними даними, їх обробки та візуалізації. Проте аналіз отриманих результатів недостатньо ґрунтовний, висновки недостатньо аргументовані.	«добре»
Робота виконана, проте містить помилки, неточності. Здобувач демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок роботи зі статистичними даними та їх обробки і візуалізації. Аналіз поверхневий, висновки неаргументовані.	«задовільно»
Виконана робота невірно та не відповідає вимогам.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу та виконується перед заліком. Кожне питання модульної контрольної роботи оцінюється в багатобальній системі. Максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становить **50 б.** Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Тестові завдання (мах – 20 б.)	20	1 правильна відповідь – 1 бал. <i>(або інша кількість завдань та балів за рішенням викладача)</i>

Питання (завдання) алгоритмічного рівня (мах – 10 б.)	10	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження;
	8 – 9	відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми;
	4 – 7	відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки у розкритті проблеми;
	3 – 1	відсутність вичерпаної відповіді на питання, наявність значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань здобувача;
	0	відповідь на запитання відсутня або абсолютно невірна.
Питання (завдання) творчого рівня (мах – 20 б.)	20	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та категоріями, аргументовано доводить власну точку зору;
	16 – 19	відповідь змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору;
	11 – 15	відповідь в цілому правильна, але неповна, містить незначні недоліки, рівень самостійності суджень недостатній;
	6 – 10	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній;
	1 – 5	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький;
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання.
	Разом	50 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і бала за модульну контрольну роботу. Максимальний рейтинговий бал студента становить 100 балів.

Підсумкова форма контролю – залік (в усній формі).

Умови допуску до заліку: повне виконання програми курсу та всіх видів робіт, відпрацювання пропущених за поважних причин лекцій і семінарських занять, виконання самостійної роботи, успішне виконання модульної контрольної роботи.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60.

Якщо здобувач вищої освіти під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому / їй незалежно від набраного семестрового рейтингового бала у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та 0 балів за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання заліку:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі.	Відповідь здобувача лише частково відповідає / не відповідає змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко / не визначено.
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно.	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини / зовсім не розкриті.
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом дисципліни	Здобувач майже не користується термінологією.

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну у такий спосіб:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX	– не зараховано

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна форма				Заочна форма			
		Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота	лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота		
Модуль 1									
1.	Тема 1. Сутність та особливості туристичних ринків світу.	14	2	2	10	22	1	1	20
2.	Тема 2. Типології національних ринків туристичних послуг.	14	2	2	10	13	1		12
3.	Тема 3. Формування попиту та пропозицій на туристичних ринках світу.	24	2	2	20	21		1	20
4.	Тема 4. Геопросторові особливості функціонування ринків туристичних послуг.	24	2	2	20	21	1		20
5.	Тема 5. Проблеми та перспективи розвитку туристичних ринків світу.	14	2	2	10	13	1		12
	Усього годин	90	10	10	70	90	4	2	84

10. Рекомендована література

Базова

1. Божидарник, Т. (2019). *Міжнародний туризм. Навчальний посібник*. Київ: Центр навчальної літератури.
2. Дехтяр, Н. А. (2021). *Світовий ринок туристичних послуг і пріоритети розвитку туризму в Україні: монографія*. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М.
3. Ковальчук, С. В. (2011). Поняття туристичного ринку та особливості його функціонування. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. №6, Т. 4. С. 60–65.
4. Колесник, О. О. (2011). Ринок туристичних послуг як об'єкт статистичного аналізу. *ВІСНИК ЖДТУ. № 4 (58) СЕРІЯ: Економічні науки*. С. 351 – 353.

5. Король, О. Д. (2018). *Міжнародні туристичні потоки: суспільно-географічні аспекти формування та геопросторовий розподіл : монографія*. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича.
6. Любіцева, О.О. (2005). *Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти)*. Київ: Альтерпрес.
7. Мальська, М. П. (2017). *Світовий досвід розвитку туризму*. Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Київ: Центр учбової літератури.
8. Михайліченко, Г., Клімова, А. (2020). Світовий туристичний ринок: трансформації після пандемії. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 2.
9. Мугиль, К. М. (2022). Тенденції розвитку міжнародного ринку туристичних послуг. *Економіка та держава* № 5/2022. С. 110 – 114.
10. Юрченко, С. О., Юрченко, О. Є. (2016). *Міжнародний туризм : навчальний посібник для студентів спеціальностей «Туризмознавство», «Міжнародні економічні відносини»*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Додаткова

1. Великочий, В. С., Дутчак, О. І., Шекеринець, В. В. (2015). *Міжнародний туризм: навчальний посібник для студентів спеціальності 8.14010301 «Туризмознавство»*. Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М.
2. Комар Н. В., Уніят А. В. Привабливість Азіатсько-Тихоокеанського регіону на світовому ринку туристичних послуг. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4201>.
3. Король, О. Д. (2017). Міжнародні туристичні прибуття та доходи від іноземного туризму: загальносвітова динаміка та аналіз за країнами. *Вісник ОНУ. Сер.: Географічні та геологічні науки*. Т. 22. Вип. 2. С. 104-117. URL: <http://visgeo.onu.edu.ua/article/view/120897>
4. Кучерява, Г. О. (2019). Особливості розвитку туризму в країнах Адріатичного туристичного мезорайону. *Збірник наукових праць «Проблеми міжнародних відносин»*. Серія: політичні науки. №16. С. 142 – 162.
5. Кучерява, Г., Козак, Т. (2019). Розвиток туризму у Великій Британії: особливості та перспективи. *Часопис соціально-економічної географії*. № 27. С. 70 – 80.
6. Кучерява, Г. О. (2020). Сучасні тенденції та пріоритетні напрями розвитку світового ринку туристичних послуг. Trends in the development of international tourism in the current context of globalization. Editors: Jadwiga Ratajczak, Victoriia Tsytko. Collective Scientific Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, С. 30 – 37.

7. Кучерява, Г. О. (2019). Сучасні тенденції розвитку туризму в Україні. *Проблеми державного будівництва в Україні №27: у 2 то-мах: збірник матеріалів XXIV Міжнародної конференції науково-педагогічних працівників «Європейський вибір України у контексті світових політичних процесів»*, 14 березня 2019 року / Київський міжнародний університет. К.: КиМУ, Т.1. С. 126-131.
8. Мальська, М. П. (2016). *Туристичне країнознавство. Європа*. Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. К.: Центр учбової літератури.
9. Мальська, М. П., Антонюк, Н. В., Ганич, Н. М. (2008). *Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник*. К.: Знання.
10. Осипенко, К. В. (2014). Оцінка міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. Вип. 8. С. 188-199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ek_2014_8_27
11. Поворознюк, І. М. (2015). Перспективи розвитку європейського ринку туристичних послуг. *Інвестиції: практика та досвід*. № 2. С. 27-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_2_7

Інформаційні ресурси

1. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://www2.unwto.org>.
2. Динаміка туристичних потоків. Статистична служба Європейського союзу. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
3. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
4. Туристична бібліотека. Все про туризм. URL: <https://tourlib.net/ua.htm>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365. Настінні карти, атласи.